

בנאות דשא

פרשת וארא תשפ"ו | שנה ו' | גליון רפו

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

אמרות רבותינו

להאמין שעבודתו גורם נחת רוח בשמים

תנו לכם מופת (י, ט). במדרש (שמו"ר ט, א) מה צדיקים מבקשים - מופת, פרעה הרשע על אחת כמה וכמה. כי הצדיקים מבקשים מופת אף על פי שכתוב (ואתחנן ו, טו) 'לא תָּנוּסוּ', אלא שאינם מנסים ח"ו על יכולת המקום ב"ה, רק שאינם מאמינים בעצמם שהקב"ה משתמש עמהם בבחינת 'תנו עוז לאלקים' (תהלים סח, לה). ועל זה רמז המדרש, מה צדיקים מבקשים מופת מכיון שאינם מאמינים בעצמם, פרעה על אחת כמה וכמה - שאינו מאמין שהקב"ה משתמש בבני ישראל, כי ידוע שהעכו"ם אומרים (יחזקאל ח, יב) 'עובד ה' את הארץ' - שאינם כדאים התחנונים שהם גושי עפר להשתמש למעלה. ועל זה אמר 'תנו לכם מופת', כלומר **שתאמינו בעצמכם אשר אלקים בשמים מבקש ממכם עבודת שמים, ויש לו ית"ש קורת רוח מכם**, וזה פירוש 'לכם' דייקא - שאתם ראויים לכך שתשמשו למקום.

(הרה"ק רבי דוד מאצק זי"ע שארית ישראל להרה"ק רבי ישראל מפליזב זי"ע - מאמר חירות עולם - בשם אביו זי"ע)

ההכרה בהכרה שבשר ודם מוגבל בכוחו

אצבע אלקים הוא (ח, טו). לבאר מה שדוקא במכת כנים אמרו זה, דאיתא בגמרא (גיטין נז) שטיטוס החריב את בית המקדש ונכנס בתוכו וחרף וגדף וכשהיה בים עמד עליו נחשול שבים לטובעו, אמר כמדומה אני שאלקיהם של אלו אין גבורתו אלא במים וכו' יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה, יצתה בת קול וכו' בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה וכו' עלה ליבשה ותעשה עמה מלחמה וכו'. הפירוש, אף שכוחו של אדם גדול משל יתוש, מ"מ כשעוקצו ובורח ממנו אין האדם יכול לתפוסו, נמצאת **שהיתוש גורם לאדם להרגיש שאינו אלא בשר ודם המוגבל בכוחו**. וכן היה כאן, שפרעה היה מושל על כל העולם, ולא היה יכול לעמוד בפני בריה קלה כזו, ואפילו על ידי החרטומים לא הועיל, ולכן במכה השלישית דוקא אמרו 'אצבע אלקים הוא', שאז ראו אצבע אלקים והשגחת השי"ת. ואם פרעה הרשע גם זה לא הרגיש, אך **יהודי הוא להיפך, אפילו בסתר מקדש שם שמים ורואה ומראה שיש בורא עולם המשיג בכל דבר**.

(פני נחמס עמ' מז)

יסוד התפילה

בהכרת קרבת השי"ת אף לפחותים

דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לה' אלקינו (ח, כג). יש לפרש על דרך מאמר חז"ל (ברכות ח). 'לעולם יכנוס אדם שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל', ואם קודם התפלה מחויב לכונו שיעור ב' פתחים נמצא **שאדם העומד בתפלה בשיעור פתח הג'**.

והענין בזה, כי קודם שעומד אדם להתפלל מחויב להיות פתוח לפניו ג' דברים, א. שייכר מן ערכו וגודל חסרונו ואיך שהוא מרוחק מאד מכבודו יתברך, זהו פתח הא'. ב. מחויב לידע שלגדלות השי"ת אין שיעור ואין חקר ואין תכלית והוא כל יכול, זהו פתח הב'. ג. כשמכיר מן ערכו וגדלות הבורא ב"ה, אעפ"כ **ר"ם ה' ושלפ יראה וגבוה ממרחק יידע'** (תהלים קלה, ו) ויקרוב ה' לכל קוראיו (שם קמה, יח), זהו פתח הג'. וזה 'דרך שלשת ימים נלך במדבר', כלומר כשיש להאדם הג' בהירות אלו המכונים בשם 'ימים', אז יכול להתפלל, זה 'יזבחה לה' אלקינו' היינו עבודה זו תפלה כנודע.

(אזור אליהו מהרה"ק רבי אליהו אבד"ק ויסקיט תלמיד הרבי מאצק זי"ע)

כי עמך מקור חיים

תכלית החיים היא קיום רצון ה'

במסכת פסחים (נג). מובאת ברייתא, 'תודוס איש רומי הנהיג את בני רומי לאכול גדיים מקולסין (רש"י - צלויין ראשו על כרעיו ועל קרבו כצלית הפסח) בליל פסחים, שלחו לו חכמי ישראל, אלמלא תודוס אתה היינו גוזרים עליך נידוי, משום שעל ידך אוכלים ישראל דבר שדומה לקדשים בחוץ. בהמשך (שם) מסתפקת הגמרא **האם תודוס איש רומי היה 'גברא רבה' ומפני כבודו לא נדוהו, או שהוא היה אדם אלים ולא נדוהו מפני היראה**. כהוכחה לכך שתודוס היה אדם גדול, מביאה הגמרא ברייתא 'עוד זו דרש תודוס איש רומי, מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש? נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם - כתיב בהו (ו, כח) 'ובאו ועלו בביתך וגו' ובתנור' ובמשארותיך, אימתי משארות מצויות אצל תנור, הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה'.

המהרש"א שואל שהי'קל וחומר' מופרך מעיקרו, משום שהצפרדעים אמנם אינם מצווים על מצות קידוש השם, אבל יחד עם זה אף אינם מצווים על מצות 'וחי בהם' (אחרי יח, ה), לא כן חנניה וחבריו שהיו מצווים על מצות 'וחי בהם', מניין ידעו שמוותר להם למסור נפש.

עוד יש להתבונן, מלשון הברייתא 'עוד זו דרש תודוס איש רומי' נראה שבידי מסדרי הגמרא היתה מצויה דרשה נוספת שדרש תודוס, וממה שלא הוכיחה הגמרא את היותו אדם גדול מאותה דרשה נוספת, נראה **שהבינו חכמי הגמרא שדוקא מתוכנה של דרשה זו ניתן להוכיח את גדלותו**. בביאור הענין נאמר, דרכו של עולם להתחייס לטבע הגשמי כמכשול וכהפרעה לקיום רצון ה', ואילו אצל הצפרדעים אנו רואים שלמרות הטבע שמוטבע בהם לברוח מסכנת מוות, הרי **שכאשר הדבר נגע לקיום רצון ה' לא עמד הטבע בפניהם וקפצו לתוך התנור הבורע**. מעשיהם של הצפרדעים מוכיחה, שהטבע עצמו מכיר בכך - שאין כל קיום בעולם מבלעדי עשיית רצון ה'. זהו פשר דברי חז"ל שאמרו (תדבא"ר פרק ז) צפרדע - צפור דעה, **שהצפרדע היה להם הדעת הנכונה - להבין שכל חיותם וקיומם בעולם הוא קיום רצון ה'**.

חנניה מישאל ועזריה ראו זאת, ונשאו קל וחומר 'בעצמן' - בעצם היותם וחיותם, ולמדו מכך **שחיו של איש יהודי נועדו למטרה אחת ויחידה - קיום רצון ה'**. יהודי המוסר את חייו למלאות רצון ה' הוא זה שחי חיי אמת ונצח, בעוד שזה שחי חיים גשמיים הרי חיו חיי כזב וברי חלוק. **משהגיעו חנניה מישאל ועזריה לכלל הכרה זו, שוב לא היה משקל כלל לשאלה אם מצווים הם במצות 'וחי בהם' או לא, משום**

(מתוך ס"ג וארא תש"פ מאמר ב - עבד"ר עמ' רנה-רנח)

אחותינו את היי לאלפי רבבה

ברכת סייעתא דשמיא מרובה והצלחה למלוה מלכה של 'ישיבה יגדיל תורה'

שבו מתחנכים צאצאינו היקרים שיחיו בדרך המסורה לנו בתורתנו

ולמנהלה המסור בכל זמן ועידן הרה"ח ר' מנחם חנוך גרפינקל שליט"א

המתקיימת השבוע במוצאי שבת בבארא פארק באולם עטרת גולדה

לימוד ששה סדרי משנה בצוותא חדא בשעה 8:15 - נטילת ידיים לסעודה בשעה 9:00

כנישתא חדא בתיובתא

בכי של געגועים והתחדשות שיביאו לידי תשובה שלימה

בזוה"ק (ח"ב יא:יב): אמרו על הפסוק (שמות ב. ו) 'ותפתח ותראוהו את הילד והנה נער בוכה' - דקאי על כלל ישראל, והנה נער בוכה - כי נער ישראל ואוהבהו' (הושע יא, א). דיש כמה סוגים של בכיות, יש בכיה של ילד, שהוא בכי בעניני גשמיות. אבל יש בכיה של 'נער', שהוא בכיה של געגועים, בכיה של השתוקקות, והבכי ששמעו אצל גואל ראשון, הוא מה שכתוב בגואל אחרון - בגאולה דלעתיד, 'בבכי יבואו ובתחנונים אובלים' (ירמיה לא, ח) - דהיינו על ידי תפלה ותשובה כפירוש רש"י שם, וזה הבכי ששמעו אצל גואל ראשון בקטנותו, לא בכיה של חנם - שהיא הביאה את הגלות, אלא בכיה אמיתית שהיא תביא את הגאולה.

והנה ירמיה הנביא אומר (שם, n-ז) 'הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתי מירכתי ארץ פס ענר ופסס הרה ויולדת יחדיו קהל גדול ישובו הנה, בבכי יבואו ובתחנונים אובלים וגו' כי הייתי לישראל לאב ואפרים בכורי הוא, ונפלא מלהבין דברי רש"י שפירש 'בם עור ופסח - אפילו הנכשלים שבהם לא אמאס', וכי קס"ד שלא ביא הקב"ה בעלי מומין - שצריך להשמיענו זאת, אדרבה, החידוש והרבועא הוא שאתנו לא ימאס ויגאל אותנו - הבעלי גאווה וכל אלו שהם צופרדען מיט זעך -

ואם שואלים איך עושים תשובה, הרי כבר אמר הרוזינער זי"ע ליהודי שהתמרמר לפניו שהוא מלא בחטאים ועוונות ורוצה לשוב בתשובה, אך אינו יודע איך עושים תשובה, אמר לו הרוזינער זי"ע לחטוא ידעת - מי הורה לך את הדרך איך לחטוא, אלא עשית מעשים - ונהיה עבירות, כמו כן תעשה - ויהיה תשובה. דהיינו שעל האדם לעזוב את הדרך לא טוב, להסתובב לכיוון השני, וללכת בדרך טובה, בדרך התשובה. ימים אלו נועדים לתשובה, וזה העת המסוגל לגאולה, וצריכים לנצל אותם - לשוב ולהתקרב אל ה'.

(מתוך ס"ג שמות תשפ"ו מאמר ב)

לזכות הרה"ח ר' קלמן הלר שליט"א ורה"ח ר' מנדל רודיגר שליט"א

מילי דאורייתא

באיסור עבודה זרה מחובר ובעלי חיים

בדין עבודה זרה מצינו ב' דברים שדינם שונה משאר עבודה זרה, דכל ע"ז נאסר בהנאה וצריך לבעור מן העולם, אבל מחובר ובעלי חיים - אע"פ שהעובד חייב מיתה - הם עצמם אינן נאסרות, ובמצרים היה הגילוס שעבדו לו והיו מחוברים לקרקע, וכן הטלה שעבדו שהם בעלי חיים.

ברש"י בחולין (מ.) מבאר דבעלי חיים שעשאוהו אלהי ועבדו להם אף שלא נאסר הבע"ח להדיט, מ"מ תקרובת של בעלי חיים היא תקרובת ע"ז ונאסר בהנאה כובחי מתים, הואיל ואקרי 'תועבה', וכמ"ש מרע"ה (ח. כב) 'לא נכון לעשות כן כי תועבת מצרים נזבחה לה' אלקינו הן נבח את תועבת מצרים וגו', משא"כ מחובר לא חל עליהם שם אלהי ותקרובת שלהם לא מיקרי זבח מתים ואינו אסור בהנאה. וכן ס"ל לרש"י בע"ז (מה.) ובתוס' הרא"ש (שם) כתב בשמו, דמחבר לא מיקרי ע"ז, ומטעם זה לא נאסרה תקרובת שלו. ויש להעיר מדברי רש"י בסנהדרין (סא. ד"ה ועובדיהם) 'אף על גב דמחבר לא מתסר עבודה זרה מיהא הוי, משמע דס"ל דמחבר מיקרי ע"ז, ובדוחק היה אפשר ליישב ד'עבודה זרה מיהא הוי' לענין העובד קאמר, דהעובד חשוב עובד ע"ז, ולא דמחבר עצמו מיקרי ע"ז, אולם משינוי לשונו בהמשך דבריו שם, שכתב 'הוה ליה כעובד עבודה זרה', משמע דבדוקא נקט הכא 'עבודה זרה מיהא הוי', מדלא כתב גם הכא עובד ע"ז מיהא הוי, וזהו דלא כשיטתו בחולין וע"ז, וכנ"ל.

[א-ה]: בבעלי חיים - בפרשתן הקשו ע"ד המדרש שהביא רש"י (ז. ו) לפי שמצרים עובדים לגילוס לפיכך הלקה את יראתם תחילה ואח"כ הלקה אותם, הרי מחובר לא מיקרי אלהות, ובספר תורת אהרן מהגה"ח ר' אהרן קרול זצ"ל כתב דאע"פ שלא מיקרי ע"ז, מ"מ 'יראתם' מיקרי, עיי"ש.]

לשיטת רש"י דמחבר אינו ע"ז, צריך לבאר אמאי העובד למחבר חייב מיתה, והרי לא עבד לע"ז. ובתוס' הרא"ש (ע"ז שם) כתב שהרי נתכוונו לע"ז וכפר בעיקר, ובתוס' ר"י (ו"ד סי' סג סק"א) כתב דהמציייר בנפשו כח נברא כזב ועובדו, אין זה ע"ז אלא מינות בעלמא, שהרי אינו עובד לשום דבר אלא שוגג בדמיונות. ולדעת רש"י דלא מיקרי ע"ז, א"כ אין זו אלא מינות בעלמא - ולמה יתחייב מיתה. ויש לפרש, דאין המכוון בתוס' הרא"ש שמפני כוונתו או

המשך מילי דאורייתא

שהשוחט להם הוי זבחי מתים דהו"ל תקרובת ע"ז, היינו בשוחט לגדא שלהם, שהוא מלאך הממונה עליהם, וכמו שתירצו בגמ' חולין שם לענין שוחט להרים וגבעות דהוי זבחי מתים, דהיינו בשוחט לגדא שלהם, שהוא מלאך הממונה עליהם.

ובדעת רש"י (חולין שם ד"ה דומיא), דקדק תוס' הרא"ש דס"ל דחמה ולבנה לא חשיבי מחוברים. דהתם לענין בעלי חיים שנעבדו דק"ל בתמורה (כט.) שלא נאסרו משום ע"ז, מדאסר רחמנא נעבד לגבוה מכלל דלהדיט שרי, פרש"י (שם) מיהו אלהות מיקרו כדכתב י'הו' נזבח את תועבת מצרים, וכתב (ואתחנן ד. יט) וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים. ומשמע דס"ל דבע"ח וחמה ולבנה לא נאסרו, אבל תקרובת שלהם נאסרה - דמיקרו אלהות כדמשמע בכתוב.

ובהכרח דס"ל דחמה ולבנה חשיבי כתלושין, דאילו חשיבין להו מחובר היה לנו ללמוד מן הכתוב את השמש ואת הירח וגו' לכל תקרובת דמחבר דאסורה כדין תקרובת דחמה ולבנה.

נתבאר בתוס' הרא"ש (ע"ז שם) דחמה ולבנה עצמם לא נאסרו, או משום דמחבר לא נאסר או משום דבעלי חיים אין נאסרין. אלא דנפק"מ לענין תקרובת חמה ולבנה, דאי חשיבי מחובר לא נאסרה תקרובת שלהם, אבל אי חשיבי כע"ז תקרובת שלהם אסורה.

והנה ע"ז במחבר וע"ז דבעלי חיים חלוקים לגמרי זה מזה במהותם ובהלכותיהם, וצ"ב בא דבגמרא ע"ז (מו.) לילף במה הצד ממחבר ובע"ח, דדנו לענין אבני הר שנדלדלו שיהיו מותרות הור, ואמרינן מהו הר שאין בו תפיסת ידי אדם ומותר, אף הני שאין בהן תפיסת ידי אדם ומותרין, מה להר שכן מחובר, בהמה תוכיח, מה לבהמה שכן בעלת חיים, הר יוכיח, וחור הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה, הצד השהו שבהן שאין בהן תפיסת ידי אדם ומותר אף כל שאין בהן תפיסת ידי אדם ומותר. וצ"ב, דהרי מחובר ובע"ח חלוקים לגמרי זה מזה, ואיך נלמד משניהם במה הצד. וביותר יוקשה לשיטת רש"י (לעיל שם) דמחבר לא מיקרי כלל ע"ז, משא"כ בעלי חיים דנקראים אלהות, א"כ איך ילפינן במה הצד ממחבר ובע"ח כאחד.

אמנם מצינו כע"ז בב"ב (ו.) דילפינן מה הצד גם לדבר שדומה לאחד מן המלמדים, דילף אבנו סכינו ומשאו במה הצד מכור ואש, והתם לא דמי אלא לבור.

מיהו ברא"ש (ב"ב שם סי' א) כתב דעיקר תלמודא הוא מבור לחודיה, דבור גמור לא אבנו וסכינו ומשאו לבור דנייח וכו', אלא דלא מצינו למילף מבור לחודיה משום דלא דמי לגמרי לבור, ומשמע דבכל כה"ה דין הנלמד כמו המלמד העיקרי דהנלמד דומה אליו, ואיך דין אלא יוכיח דלא לפרוק מאי דאיכא למיפרך. ולפי"ה היה נראה דאבני הר שנדלדלו למדים ממחבר, ובע"ח יוכיחו דלא לפרוק מה להר שכן מחובר.

אמנם הצמח צדק (אה"ע"ז סי' טו סי"ק ט"ז) פ"י דמאחר דילפינן במה הצד הרי הטעם העולה מבין שניהם הוא הטעם התלוי, שאין יכולים לתלות התירן בטעם אחד, דאי אמרת התירן משום מחובר, הרי בהמה אינה מחובר, ואי משום בעלי חיים הרי הר אינו בע"ח, ועל כרחך טעם התירן משום אבן בהם תפיסת ידי אדם שבדבר זה הושוו שניהם, אף אני אביא כל השהו להן בדבר זה שיהו מותרין. ולפי דבריו צ"ב דא"כ לא יהיו חילוקים בין מחובר ובע"ח לענין תקרובת ומשמעין.

בפירוש אבני הר שנדלדלו - נחלקו הראשונים, דרש"י פירש שנעקרו מאליהן. ורבינו חננאל פירש שנדלדלו ולא נתפרקו לגמרי אלא הן תלויות כמו אבר מדולדל. ולפרש"י יותר ניחא לפרש כדברי הצמח צדק, דכיון שנעקרו ואין להם שום חיבור, הרי אין לומר שעיקר המלמד שלהם הוא המחבר, דבמאי דמי למחבר טפי מלבע"ח, וצריך לפרש מהותם הור מה שאין בהן תפיסת ידי אדם, וילפינן ממחבר ובע"ח מבין שניהם דכל שאין בו תפיסת ידי אדם לא נאסר. ולפי"ה ר"ח יותר ניחא לפרש דעיקר המלמד הוא המחבר דאכתו מחוברים הן, אלא דאיכא למיפרך דלא דמי לגמרי למחבר מהותם שנדלדלו, לכך בעינו למימר בע"ח יוכיחו, דכל שעדיין לית בהו תפיסת ידי אדם יש בהן עדיין קצת בחינת מחובר.

ולפי"ה ר"ח צ"ע מאי מייית בגמ' שם מביצה, דבעי חזקיה זקף ביצה וכו' ומדמו לה לאבני הר שנדלדלו דלית בהו תפיסת ידי אדם, והרי התם לגמרי נעקרה הביצה וזקפה להשתחות לה. ולרש"י ניחא דגם אבני הר שנדלדלו נעקרו לגמרי ויש לדמות להם ביצה.

(מתוך דברים שאמר רבינו שליט"א בלימוד 'עמוד היומ' במס' ע"ז דף מה-ה, ובע"ה עתידים לראות אור בספר 'לעבוד ולמשא', ולעת עתה נדפס בקני הערות וחיידושים במס' ע"ז)

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יצחק ברוך שכטר שליט"א
המסור לצו"ה להפצת דברי תורה
לילג הולדת בנו שחי

ולחונתו הרה"ח ר' אהרן גאלדמאן שליט"א
שיזכה לרות ממנו ומכל יצ"ח רוב נחת דקדושה
מפעל בנאות דשא

אמרי דשא

לכות הרה"ח ר' יוסף שטרייכר שליט"א

לשים לב לחסד שבתוך המכה

ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת (י. כג). רש"י מפרש 'גם לזאת' דהיינו שלא שת לבו לא למופת המטה שנהפך לתנין, ולא לזה של דם.

ויש לפרש עוד, דלעולם י"ל דקאי רק על מכת דם דביה איירי קרא הכא, אלא אמר 'גם לזאת' מחמת שבמכת דם עצמו היה לו לפרעה לשית אל לבו לשני דברים, דהנה במשך חכמה (י. כג) מחדש שמכת דם לא פגעה בבית פרעה, דאיתא במדרש (שמו"ר ט, י) שממכת דם העשירו ישראל, כי המצרים קנו מהם מים, אם כן רב המחיר אשר נתן פרעה למשה, שגדלהו תוך ביתו כבני מלכים, לכן מימי ביתו לא נהפכו לדם.

ולפי זה יתפרש היטב לשון הפסוק 'ולא שת לבו גם לזאת', דמלבד שלא שת לבו למכת דם שבאה על כל מצרים, לא שת לבו להבחין שצאלו בבית אין מכת דם, הרי היה לו לשים לב שמחמת טובה שעשה ליהודי - שגידל את משה בביתו, זכה להינצל מהמכה, וזה בלבד היה צריך לעורר אותו לשמוע לדבר ה'. ונמצא כי במכת דם עצמה דיבר עמו ה' הן טובות והן קשות, כי בתוך המכה היה חסד ג"כ, וזהו שמתאונן הכתוב כי אילו היה שם לבו לטובות - לא היה צריך להקשות היד עליו במכות נוספות.

(ע"פ שלום זכר וארא תשפ"ד)

הצפרדע החדירה מסינ"פ על קידוש השם

ויאמר כדבר למען תדע כי אין כה' אלקינו, וסרו הצפרדעים ממך ומבתיך וגו' (ח, יא-י). יש לדקדק במה שמצינו הבדל בין הלשונות הכתובים - בין הלשון בשל המכות לבין הלשון הכתוב במכת צפרדע, דבשאר המכות כתיב שעל ידי המכה ידעו מצרים 'כי אני ה' - בלשון חיוב, ואילו במכת צפרדע כתיב 'למען תדע כי אין כה' אלקינו', בלשון שלילה, וטעמא בעי.

וי"ל דידוע שמהצפרדעים ילפינו החיוב למסירות נפש על קידוש השם כדאיתא בגמרא (פסחים גנ:), והנה מלבד מה שחייבים להאמין שהשיית המציא כל הנמצאות ומחפצו ורצונו הוא כל מה שהוא עכשיו ושהיה ושהיה לעדי עד, אנו מצווים גם שלא להאמין בשום אלהים זולתו. ובדרך כלל המסירות נפש על קידוש השם במשך כל הדורות, כאשר רצו להעביר את היהודים לשמד, היה על דרישתם להאמין בזולתו ח"ו. ועל כן במכת צפרדע שממנה למדים מסירות נפש לכל הדורות, מודגש שלא רק 'אני ה' בקרב הארץ', אלא 'אין כה' אלקינו' - שלא להאמין בזולתו.

(קדו"ר וארא תשפ"ה)

מפסיקים באמצע המכות

כי ההתעוררות היא העיקר ולא סיפור המכה

למען תדע כי אין כה' אלקינו (ח, י). בפסוק זה אנו מסיימים הקריאה לעולה הרביעי, ואף שהוא באמצע דברי משה לפרעה ובאמצע מכת צפרדע, ויש להתבונן במה הפסיקו באמצע המכה ולא בין מכת צפרדע לכניסה, וכן הוא גם להלן שמסיימן הקריאה בפסוק 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ' (שם, יח) - באמצע דבר ה' בהתראת מכת ערוב, 'ולמען ספר שמי בכל הארץ' (שם ט, טו) - באמצע דבר ה' אל מרע"ה בהתראת מכת דבר. וי"ל כי ידיעת ה' היא התכלית של המכות, ולכן מסיימן הקריאה בפסוקים אלו דייקא, להדהד את המסר באזני השומע, כי סוף הענין נחרט יותר באזני השומע ובלבו.

וביתר ביאור, בהקדם מה שסיפר הרה"ק מרוזין זי"ע על יהודי שהיה לו שיעור קבוע ללימוד התורה, ופעם אחת בא לפניו מסחר עם ריוח גדול שהיה עליו לבטל הקביעות של לימוד תורה, אך התגבר ואמר בתוקף: לא! אמשיך בשיעור תורה כדבר יום ביומו, ועם המסחר יהיה מה שיהיה. שאלו החסידים, מה היה בסופו, האם היהודי אכן הרויח את המסחר למרות שלא ביטל תורה או לא, השיב להם הרוזינער זי"ע, אין צורך בסיום טוב של הסיפור, כי בלי שום קשר מה עלה בסופו, זה גופא הוא הסיפור - מה שיהודי מסר את עצמו לתורה.

כך הוא בענין המכות, 'למען תדע כי אין כה' אלקינו' זהו העיקר, שכן הקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים כדי שנדע שאין כה' אלקינו, ונמצא שזהו העיקר - 'למען תדע כי אני ה' ולמען ספר שמי בכל הארץ', פסוקים אלו שנאמרו דייקא באמצע המכות ובאמצע ההתראות - הם התכלית והמטרה של כל המכות, ופחות משנה סוף הסיפור מה היה עם המכה, ולכן מפסיקים שם לומר כי זה העיקר, בלי שום קשר אם היו בסוף מכות או לא.

(מוצש"ק וארא תשפ"ד ערב ה' שבת יו"ד דרבינו השפ"א - בועית 'דורות')

רביבי דשא

זעזוע חיצוני ללא הפנמה - מתפוגג ונעלם

ויחזק לב פרעה ולא שלח את בני ישראל כאשר דבר ה' ביד משה (ט, לה). הפרשה מסתיימת בפסוק זה, כי פסוק זה הוא כסיכום של המסר העיקרי שעלינו לקחת מכל הפרשה על מכותיה.

והוא, שעלינו להשכיל כי כל המכות והמאורעות היותר גדולים, אם לא יעצור אדם לחשוב ולהפנים את המסר הנשלח אליו משמיא, אזי גם המאורע והזעזוע היותר גדול - יחלוף מבלי להשאיר שום רושם.

(ס"א וארא תשפ"ג - עבד"ד עמי שצט)

אני חומה

ביצור חומות הקדושה אל מול פגעי הטכנולוגיה (ב)

אין א פיסטוטערן דור, וואס די השחתה איז געווארען א לעבענ'ס וועג, וואס פון ארום קאכט א וועלט פון האווה, שטייען זיי וויא א פסטוטע פון קדושה, א מויער פון טהרה, זיי ווערען נישט פארבלינדעט פון פאליטשען גלאנץ פון די וועלט ארום - ברור כה חשוך, בו ההשחתה הפכה לדרך חיים, כאשר מסכים רוחה העולם עם תאוות, ניצבים הם כמכצר של קדושה, כחומה של טהרה, הם אינם מתעוררים מברק השקרי של העולם מסביב.

(מנאמו של רבינו שליט"א במעמד אלפי ישראל בכינוס בראשות רבינו הגה"ק הפני מנחם מגור זי"ע - טבת תשנ"ה)

יציאת מצרים בכל דור מנסינותיו הסרחון העולה מהשחתה של כלי הטכנולוגיה

חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים (פסחים קטז: ועי' תניא פמ"ז), המכוון הוא אז יעדער דור מיט זיינע נסינות און יעדער מענטש מיט זיינע נסינות - כל דור וכל אחד בנסינותיו, ביכולתו להתאזר ולהתחזק בעזר ותעצומות מכה יציאת ממצרים, להתגבר על היצר הרע ולעמוד בנסינות, שהרי גלות וגאולת מצרים לא היו לגופים בלבד, אלא הן תיקון למדות של בני ישראל.

איתא במדרש (ויק"ר כג, ח) על הפסוק (משפטים כד, י) 'ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר' כד, י) 'מעשה לבנת הספיר אין כתיב כאן אלא כמעשה, היא וכל ארגליה שלה נִתְּנָה היא והסל והמגרפה שלה נִתְּנָה' - שלא רק הלבנים אלא גם כל כלי העבודה תחת כסא הכבוד. דברי המדרש הם על הפסוק (אחרי יג, ח) 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו', וכ"ק אאז"ל מפרש בשם האמרי אמת זי"ע שגם הפסוק 'כמעשה ארץ מצרים וגו' וכמעשה ארץ כנען', אין הכוונה רק לעריות החמורות המפורשות שם בפרשה, אלא כל ארגליא ידיהו - כל הכלים המביאים לידי כך.

כולנו יודעים על איזה כלים מדברים, שכיום בדרנו - כלים אלו מביאים לידי מעשה ארץ מצרים ומעשה ארץ כנען, עליהם התורה מזהירה 'לא תעשו!' ועבור כך יצאנו ממצרים, מי שיהא לנו הכח להתנתק מכל ארגליא ידיהו. מי שבידו בכלל לא להשתמש בכלים אלו - בודאי טבא הוי וטבא ליהוי, ומי שצריך באמת - לא עם 'תירוי', עליו להתחזק בהזירות ושמירה שיהא רק כפי המדה וכפי הזמן ובמקום שהוא צריך באמת, ואפילו הכי יש לדעת שאין זה אלא כלי משחית, ונכלל ב'ארגליא', וכלשון הגמרא (יבמות סג) מרגיל בעבירה.

א"ר • ע"ה

מסופר על חד מבני היכלא בקאצק - רבי יעקב מליטומירסק, שרגל מסחרו היה צריך לנסוע לצרפת - שבימים ההם היתה ארץ נאורה ומתקדמת בטכנולוגיה של אותם הימים בתאורה ורכבת וכדומה, הרבה יותר מאשר במדינת פולין, וכשהיה חוזר משם היה מספר לחסידים את הנפלאות אשר ראה שם. כששמע זאת הרבי

עליו לשון לעצמנו מה שפרחי חסידים היו שרים כלפני מאה שנה בפולין 'וואס ביי די וועלט איז שיין, זאל ביי דיר זיין געמיינ' - מה שאצל העולם נקרא יפה, אצלך יהיה מאוס. כי לנו בני ישראל יש יופי אחר, לא היופי של התקדמות הטכנולוגיה, וגם כאשר מוכרחים להשתמש בדברים של התפתחות, אבל לא עם התפעלות ולא עם עינים בורקות, לא לדרוף אחרי ההתפתחות, אלא להבין כמה השחתה ורקבון יש בהתקדמות והתפתחות הטכנולוגיה, וכמה יופי וכמה הוד והדר כאשר מובדלים מכל דברי העולם הזה.

(רבינו שליט"א ס"ג א תשפ"ג מאמר א - עבד"ד עמי' תכת-תלא, ול"ג בעומר תשפ"ה מאמר א)

בוודאי אחר השלימות, הוא פלא ותמיה נשגבה, איך השקר מתגבר בעולם, ואיך טח עיני אנשים מלהכיר שכל זה הבל הבלים.

(שפת אמת בפרשתן תרל"ט)

'לי זה לא זייק' - מחשבת טעות

עד למאוד היה חביב על רבינו הפני מנחם זי"ע, ה'ווארט' האחרון ששמע מאביו האמרי אמת זי"ע, על מאמר הגמרא (עירובין יח) 'המרצה מעות למידה לידה או מידה לידו וכו', אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה מהר סיני, לא ינקה מדינה של גיהנום. לכאורה יש להבין, כיצד הגיע אותו אדם לידי מעשים פחותים שכאלו, הלוא חז"ל מעידים בו שזוהו במדרגה כה נעלית ודומה למשה רבינו - אין זאת אלא שסובר בדעתו כי לו זה לא זייק.

הדיבורים הללו היו לו לרבינו הפני מנחם זי"ע מעין צוואת-קודש, ועל פיהם הדרך את החסידים הרבים ששיחרו לפתחו: לעולם אסור לאדם לטעות ולסבור כי 'לי זה לא זייק'. אין אפוסטרופוס לדבר עבירה, ויש לשמור על עירנות מתמדת ודריכות שאין לה הפסק.

ועוד זכורים אותם רגעים מרטיטים - במשא קדשו בחודש טבת תשנ"ה, שקרא בלהט את לשון זקינו השפת אמת זי"ע (בפרשתן תרל"א) 'וצריך אדם לידע אף בעת רצון שיש לו קצת דביקות, שם כל זה לא יושח ממנו שמוכן מצד עצמו לכל חטא ועוון, רק בעצור הש"י'.

(ס' הפני מנחם' ח"ג עמי רסט)

עוז ואומץ בבטחון בהשי"ת

בס"ד

דברי הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע נישט פאלירען דעם מוט", הם לא רק בביצוע [=עסקי הפרנסה], אלא בכלל עיני האדם, ובהם בריאות, ורוח איש יכלכל לבטוח בהשי"ת לרפואה שלימה.

ידידך המתפלל לבריאותך שאל

עיקר החסרון באדם שאינו מכיר מעלת נפשו, שבאם ה' מאיר לנגד עיניו מי הוא ומה מעלתו לא ה' אפשר לבוא לידי עבירה, אלא שחסר להאדם עוז שהוא 'קוראש' בל"א [=עוז ואומץ]. וכמו שאמר הרבי הקדוש רבי בונם זצלה"ה מפרשיסחא לרבו היהודי הקדוש זצ"ל - ששאלו מה שמע חדשות בהיותו בדאנציג, ואמר ששמע אבידת מומן אינו כלום, ואבידת 'קוראש' הוא אבידה בכולו, עכ"ד. וזהו מלאכת היצ"ה, וזוה מצודתו פרושה על כל החיים, שכאשר ניטל מהם ה"קוראש" והידיים מתרשלים אז המה כעיר פרוצה אין חומה.

(שם משמואל פר' יתרו תרע"ה עמ' רסח).

ובקול מבשר (ח"ב עמ' ריו) הביא נוסח אחר, שהרבי ר' בונם זי"ע אמר בזה הלשון: געלט פארלוירען - ניקסט פארלוירען, מוט פארלוירען - אללעס פארלוירען [=כסף איבדת - מאומה לא הפסדת, אומץ לב איבדת - הכל הפסדת].

עלי דשא

בספק סכנה, והלא וחי בהם כתיב. ויש בזה נפקים גדולה לדינא שנתברר השתלחות איברים - כליות וגם כבד, שאפשר לקבל מאדם חי, האם מחוייב אדם לתרום כשבלעדיו חי ימות אדם, ואת"ל דינו מחוייב, האם מותר להכניס עצמו לספק סכנה. ומדברי הרב"ז משמע דדוקא עמו הספק שקול אינו מחוייב, משא"כ אם הספק פחות משקול, נראה דעובר על לא תעמוד על דם רעך, ועי"ע במשני"י סי' שכת סק"ט.

ולסימוא אכתוב מה שקשה לי בדברי קדשו של המשך חכמה, דלכא אצל משה רבינו לא היה ההצלה תלויה דווקא בו, בהקב"ה נשבע לאבותינו שיצאם ממצרים ע"י נסים וכו', ומשה רבינו היה שליחו של הקב"ה, ואם משה לא ילך יכול הקב"ה לשלוח ביד אחר, וא"כ אינו דומה כלל לאדם שהוא בסכנה ודאי, ויכול אדם להיכנס לספק סכנה להציל, ואם לא יציל ימות האדם השני. ולפי"ז אין ראיה ממרי"ה.

תודה עושה"ע על גיליונם היקר והחשוב מאוד בחקירה עצומה

זמן ליב וליברע - אגבסי יצ"א
איה: אכן כל הנ"ל המדובר להיכנס לסכנה להציל חבריו, והנידון של המש"ח והכל"ה הוא שחצלת כל כלל ישראל שאני, ומשה"ק דהיה יכול להיות ע"י אחר, כפתי"ל ס"ל דכעת ליה אפשר ע"י אחר, וכן אמרו במדרש שמי"ד ג. אם אין אחר גולאם אין אחר גולאם, וכמוהו שהשי"ת כל יוכל, אבל לפי רצונו ית"ש כך קבע הסדר בעולמו.

בס"ד, בנידון במדור 'תמימות' לפי שמו, לפעני"א פד"ש ליישב, דלגבי אסתר הגורל היתה א"י ועמי להשמיד להרוג ולאבד - הגזירה היתה עליה ועל עם ישראל, אז ודאי שהיא מחוייבת למשוך נפשה עבור הכלל, אבל אצל משה - הגזירה היתה שבעבור הגוף, ואפילו גזירת פרעה אם בן המיתון - הרי לא שש כאשר דיבר אליהן מלך מצרים ותחזין את הילדים, ולכן אין ראיה מאסתר שמשה היה צריך למסור את נפשו עבור הכלל, והדברים פשוטים.

יש לציין שגם א"ל אברהם למה זה צחק שיה לאמר האף אמנם אלז ואני זקנתי, שאצל דסיקים לא שייך התפעלות על נסים גדולים שהקב"ה עושה שייחשב לחידוש גדול בעיניהם, כי בידו ית"ש לעשות פלא ופלאות יותר ויותר אין קץ, שאין מקום להתפעל ממה שאברהם בן מאה שנה יוליד ושרה בת תשעים שנה תלד, כי הצדיקים יודעים שגם הדברים הרגילים והטבעיים וגם הנסים הגדולים ביותר - הכל שוה בשוה, יד ה' עושה זאת, כי ההסתרות של עולם הזה אין מסתירים מהם מלאות את כח הבורא ית"ש העושה לכל המעשים. וזה היתה הסתנה ילמה זה צחק שרה, שאינו מלשון שחוק והיתול חי, אלא מלשון שמחה - שהיא התפעלה מגודל הגם, כי אצל הצדיקים אין הגם חידוש כלל. וכן מצינו בגמרא (תענית כה) שדביתהו דרב חנינא בן דוסא נכנסה לחדר אחר כדי להביא מרדה להוציא לחמים מהתנור כי 'מלומדת בנסים היתה', מתוך שידעה באמונה בהירה וסמכה על הקב"ה שיעשה לה נס כדי שלא תתבייש, עי"ש. וחזו"ן דאין חידוש של נסים אצל צדיקים המלומדים בנסים הנפלאות.

וצריך להתבונן, מתי וכלפי מה נאמר שנסים מהווים התפעלות וחידוש בעיני הצדיקים כמ"ש בפרשתן, ומתי אמרין שהתפעלות מנסים הוא מיעוט בקילום המקום ביה כמ"ש בפר' וירא.

איה: לכאורה באסתר ג"כ לא היתה סכנה עליה אם לא היתה הולכת ומגלה הפסקה, פרשת חזק ופרים מרדכי אל תדמי בנפשיך למלט, והיינו שהיה אפשרות כזאת, וא"כ שיהי, והוא"ש מלכות כאן להצמיחם, ולא דאין הגולה יוצא למלחמה, ולא חילק דייקא כשאין הוא בכלל הסכנה.

ומה שרי"ל דבכלל ליה סכנה לכלל ישראל, כע"פ המשך חכמה מדמהו לכל מקום שיש סכנה לכלל ישראל שאינו חייב להיכנס לסכנה, ואכמ"ל.

תמיהות

ארץ ישראל ירושה או מתנה

והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' (ו' ח). לכאורה הו' תרתי דסתין, דאמור 'ונתתי אותה לכם' משמע שהוא נתן אותה מתנה, ו'מורשה' היא ירושה מאבותינו, והו' כמזכה שטרא לכי תרי.

וחזיתיה למורינו הרב הגדול שארנו מהר"י זצ"ל בדרשותיו [אורים גדולים] סוף פרשת בהר, שכתב דהאי קושיא איתא במתנת הארץ שנתן ה' לאברהם, ואמר לו (לך י' ח) 'ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריק את כל ארץ כנען לאחוזת עולם', דלמאי אצטריך ליה לומר 'ולזרעך אחריך', והאריך הרב ז"ל בזה, הלא בספרות נפלאות מתורנו.

(הרחיק"א בראש דוד בסוף פרשת)

אמר הכתוב בסוף פרשת בא (י' ה) 'וזהו כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לך ולאבותיך ונתנה לך', ומפרש במכילתא (בא פסח פ' ח) ומובא בפירש"י שם, ונתנה לך - תהא בעיניך כאילו נתנה לך בו ביום ואל תהי בעיניך כירושת אבות, ופירשו המפרשים דנפ"מ בהא, שאם היה הארץ בעיניהם כירושת אביהם יאמרו שזוכים בה חנים בלא מצוות, כי כבר זכו האבות בארץ בכותן והם מורשים את הארץ לבניהם, וירושא אף לה הפסק אף בבנים שאינם מהוגנים, דלא מעברין אפסחא אפילו מברא בישא לברא טבא (ב"ב קל"ג), ולכן אמר ונתנה לך תהא בעיניך כאילו נתנה לך בו ביום בכותן, בעבור שקיבלו עליהם כבוד אלקותו יתברך ושמירת מצוותיו, כענין שנאמר (תהלים קה, מד) ויתן להם ארצות גוים בעבור שישמרו חוקיו ותורותיו יצורו, כי עבור זה הוציאם ממצרים כמפורש בכתוב, ועל זה אמר ואל תהי בעיניך כירושת אבות שהוא חנים בלא מצוות, אלא דוקא בזכות מצוות, למען ידעו נאמנה כי אם יעברו על התורה יגלו מן הארץ, כי לא ניתן להם הארץ אלא בזכות עצמם וכאמור.

אלא דלכאורה אף גופא קשיא, מדוע באמת לא יהיה בעיניהם כירושת אבות, כיון דבאמת כבר ניתנה הארץ לאברהם וליצחק ואחריהם, כמו שנאמר כי לך ולזרעך נתנה וגו' (לך י' טו). והיה אפשר לומר שאכן מהאי טעמא כדי שלא יזכו בה בניהם בתורת ירושה חנים בלא מצוות, אלא בזכותן על תנאי שמירת התורה והמצוות, לא קיים הקב"ה הבטחתו לאבות.

אלא שעדיין יש מקום לפקפק בזה, דמ"מ הא גופא קשיא איך היה בידו לעשות כן, כי הרי אחר שכבר נשבע לתת להם הארץ, באמת כבר היה חובה מוטלת עליו לקיים שבעותו, ואז מן הדין תהיה ירושה לבנים אף חנים בלא מצוות, ובמה הפקיע זכות ירושתם.

(נור הקדוש ב"ר מר, כר - ח"א דף רכ"ג ט"ז בבהוצ"ח ח"ב עמ' ש"ב)

להבין שמועות

התפעלות הצדיקים ממעשה נסים

כי ידבר אליכם פרעה תנו לכם מופת (ו' ט). הנה מלת 'לכם' אינו מדוקדק, תנו 'לי' היה לו לומר, שבודאי רצה פרעה שיתנו לו מופת. ועוד יש לזקק, אחר שהיה לפניו מופת שהמטה נהפך לתנין ויעשו גם החרטומים כן, מה היה צריך פרעה חיזוק הלב כמ"ש (י' א) 'חיזוק לב פרעה', הלא ממילא - מאחר שראה שגם החרטומים עשו כן אין צריך חיזוק לזה.

אך נראה פשוט, דהנה האדם המלומד בנסים שהשי"ת עושה לו נס בכל עת, איז הוא תמיד חידוש ונפלא בעיניו, הגם שרואה שהשי"ת עושה לו תמיד נסים, אעפ"כ הוא מפליא הדבר לחידוש גדול, אבל העושה דבר חידוש פעם אחד ע"י כישוף וכדומה, איז בפעם שנית אין חידוש בעיניו לכלום, מאחר שעשה בעצמו פעם אחד.

וזהו שאמר השי"ת ביה, כי ידבר אליכם פרעה תנו לכם מופת - פירוש שתעשו מופת כזה שגם 'לכם' יהיה למופת ולחידוש, זה יהיה ודאי דבר ה'. ולכן כתיב (י' א) 'וישלך אהרן את מטתו לפני פרעה ולפני עבדיו, וגבי חרטומים כתיב (ו' א) ויעשו גם הם בלהטיהם כן, ולא כתיב לפני פרעה, משום דהשלכת מטת אהרן היה חידוש לפני פרעה - שהבין שהוא דבר ה', מחמת שאמר שגם בעיני משה ואהרן היה חידוש, אבל בחרטומים לא היה שום חידוש - לא להם ולא לפרעה, כי ידעו שעושים יד ויש שטותיהם. ולכן נאמר שפיר וחיזוק לב פרעה, שהיה צריך חיזוק הלב, כי הבין שאין בהם ממש שום חידוש. את לבו.

וזהו ברש"י צדק בקהל רב (תהלים מ' י), ר"ל כשאני מבשר איה דבר חידוש בקהל רב, אעפ"כ בהיות הדבר הנה, הנה שפתי אכלא מלשבו ולהודות על הדבר הגדול, אף שאני מלומד בכך, וזה הוא מחמת שזה דבר ה', וק"ל.

(נועם אלימלך)

ויש להבין, כיון שפרעה היה רוצה לבחון אם הוא דבר אמיתי ע"י שיראה התפעלות משה ואהרן עצמם מהנס, איך היה ביכולתו לדעת זאת - שהמופת הוא התפעלות וחידוש בעיני משה ואהרן, ובודאי אין להביא ראיה ולהוכיח הדבר אם הם עושים תנועה של התפעלות, שהרי אם רוצים לרמות - אפשר בקל להעמיד פנים כאילו שהוא מתפעל מחידוש גדול.

עוד צריך לברר, הלא מה שצדיקים המלומדים בנסים מתפעלים מנסים, הוא משום שהקב"ה אינו חייב כלום לבני אדם, וגם שמא יגרום החטא, ועל כן אף שהם מלומדים בנסים, כל נס הוא מתנה חדשה - ולא נעשה מתורת חזקה, כי הכל תלוי ברצונו ית"ש בשעת עשיית הנס ההוא. וזה החידוש וההתפעלות. וכל זה נכון בכל הנסים שנעשו בלי הודעה והבטחה שיעשו להם, אבל באותות ומופתים שנעשו לפני פרעה לא שייך טעם זה, כי הקב"ה שלח אותם וצויה אותם לעשות מופת לפני פרעה, והיה ברור שיהיה נס - כמו שברור שכעת יום או לילה, וא"כ מה יגרום להם להתפעלות. הלא ידעו מראש שעתידי להיות מופת.

תו צ"ת, איך דברי קדשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע מתאימים עם מה שכתב בפרשת וירא, על הפסוק (וירא י' ט) 'ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחק שיה לאמר האף אמנם אלז ואני זקנתי', שאצל דסיקים לא שייך התפעלות על נסים גדולים שהקב"ה עושה שייחשב לחידוש גדול בעיניהם, כי בידו ית"ש לעשות פלא ופלאות יותר ויותר אין קץ, שאין מקום להתפעל ממה שאברהם בן מאה שנה יוליד ושרה בת תשעים שנה תלד, כי הצדיקים יודעים שגם הדברים הרגילים והטבעיים וגם הנסים הגדולים ביותר - הכל שוה בשוה, יד ה' עושה זאת, כי ההסתרות של עולם הזה אין מסתירים מהם מלאות את כח הבורא ית"ש העושה לכל המעשים. וזה היתה הסתנה ילמה זה צחק שרה, שאינו מלשון שחוק והיתול חי, אלא מלשון שמחה - שהיא התפעלה מגודל הגם, כי אצל הצדיקים אין הגם חידוש כלל. וכן מצינו בגמרא (תענית כה) שדביתהו דרב חנינא בן דוסא נכנסה לחדר אחר כדי להביא מרדה להוציא לחמים מהתנור כי 'מלומדת בנסים היתה', מתוך שידעה באמונה בהירה וסמכה על הקב"ה שיעשה לה נס כדי שלא תתבייש, עי"ש. וחזו"ן דאין חידוש של נסים אצל צדיקים המלומדים בנסים הנפלאות.

וצריך להתבונן, מתי וכלפי מה נאמר שנסים מהווים התפעלות וחידוש בעיני הצדיקים כמ"ש בפרשתן, ומתי אמרין שהתפעלות מנסים הוא מיעוט בקילום המקום ביה כמ"ש בפר' וירא.

איה: לכאורה באסתר ג"כ לא היתה סכנה עליה אם לא היתה הולכת ומגלה הפסקה, פרשת חזק ופרים מרדכי אל תדמי בנפשיך למלט, והיינו שהיה אפשרות כזאת, וא"כ שיהי, והוא"ש מלכות כאן להצמיחם, ולא דאין הגולה יוצא למלחמה, ולא חילק דייקא כשאין הוא בכלל הסכנה.

ומה שרי"ל דבכלל ליה סכנה לכלל ישראל, כע"פ המשך חכמה מדמהו לכל מקום שיש סכנה לכלל ישראל שאינו חייב להיכנס לסכנה, ואכמ"ל.

השבוע פר' וארא א"י תיקיים טיש סעודה שלישית

בפר' בא ובפר' יתרו לא יתקיים טיש סעודה שלישית

(מתוך דברי רבינו שליט"א נר א' דהנחה תשפ"ו מאמר א. והעמיק רבינו שליט"א לבאר עומק הכוונה בדברי קדושו של הנוצי"א. והובא בשיחות שיצאו לאור)

יו"ל ע"י תלמידי רבינו ראש הישיבה שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם מגור זצוקלה"ה © כל הזכויות שמורות למכון בנאות דשא - פקס 077-4703647 bnaosdeshe@ibrededashe.org הארות והערות יתקבלו בברכה ניתן להירשם לקבלת הגליון מידי שבוע • לתרומות, הנצחות ובעניי הפצה באה"ק 052-7178350 באה"ב 718-408-8970

בחלי אש - שיעורים ושיחות < אר"י: 077-2277-277 < ארה"ב: 1716-229-4771 < אירופה: 44-330-390-0476

לקבלת הגליון השבועי המלא משיחות רבינו שליט"א ניתן לפנות למכון עברא דדשא טל: 03-739-5330 | מייל: sichos@ibrededashe.org